

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

postmottak@md.dep.no

Forslag til endringer i naturmangfoldloven kapittel IV om fremmede organismer - høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Vest-Agder

Vi viser til brev fra Miljøverndepartementet med forslag til endringer i naturmangfoldlovens kapittel IV datert 25.11.2013.

Det foreslås å endre flere bestemmelser i loven, i §§ 29, 30 og 31. Hensikten er å

- ♦ forenkle enkelte bestemmelser særlig for private hageeiere og profesjonelle aktører innen grøntsektoren
- ♦ åpne for å unnta grupper av organismer samlet fra krav om tillatelse
- ♦ gi en klar hjemmel for å forby utsetninger
- ♦ gi hjemmel mot omsetning av fremmede organismer
- ♦ gi mulighet for å kunne kreve melding om innførsel og utsetting av fremmede organismer som ikke krever tillatelse

Fylkesmannen i Vest-Agder har følgende merknader til forslaget.

1. Generelt

Forenkling er positivt så lenge det ikke svekker vernet mot skadevirkninger på naturmangfoldet. Dette må allikevel ikke svekke mulighetene for å behandle fremmede arter på en måte som i størst mulig grad hindrer skadevirkninger på naturmangfoldet.

2. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens § 9

Naturmangfoldlovens (nml) § 7 slår fast at prinsippene i nml §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen. Det kanskje viktigste prinsippet som gjelder fremmede arter er § 9 (føre-var-prinsippet): *Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å **unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet**. Foreligger en risiko for **alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet**, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.*

Fylkesmannen mener det er uheldig at dette prinsippet ikke er omtalt og vektlagt tungt i forslaget til lovendringer. Det er mange eksempler på at utsetting av fremmede organismer der effektene på naturmangfoldet ikke var kjent, har medført store og irreversible skader på

naturmangfoldet. Vi kan nevne utsettinger av *Mysis relicta*, ørekyt, vasspest og rynkerose. Vi mener at det er uheldig å gjøre endringer i loven som vil svekke mulighetene til å anvende § 9 på behandlingen av saker som gjelder import, omsetning og utsettinger av fremmede arter som har kjent eller ukjent potensiale for å påføre naturmangfoldet vesentlige skader.

3. Om de konkrete forslagene til endringer i:

a) § 29 om forskriftshjemmel til å gi unntak for krav om tillatelse for grupper av organismer

Det virker som om det er hensiktsmessighetshensyn for kommersielle aktører som er hovedbegrunnelsen for dette endringsforslaget. Ut fra en biologisk vurdering er det meningsløst å operere med kommersielle (eller andre ikke-biologiske) grupperinger som grunnlag for å fastsette regler om innførsel av arter. Til og med arter i samme slekt vil kunne oppføre seg helt forskjellig i norsk natur, og det må derfor være **den enkelte arts skadepotensiale** som legges til grunn for å unnta den fra krav om tillatelse.

Klima- og miljødepartementet bruker i sitt endringsforslag akvariefisk og akvarieplanter som to eksempler på grupper av organismer. Et godt eksempel på en art fra gruppen akvarieplanter som har hatt store negative økologiske konsekvenser i norsk natur, er vasspest *Elodea canadensis*. Arten kan i følge Artsdatabanken ha blitt spredd som følge av utsettinger av planter brukt i akvarier.

I Vest-Agder er det registrert koi-karpe i innsjøen Selura i Flekkefjord. Arten er fremmed i Vest-Agder og det er usannsynlig at arten skal kunne ha spredd seg til Selura på annen måte enn ved utsetting. Koi-karpe er en mye brukt akvariefisk i mange land.

b) § 29 og § 31 om forskriftshjemmel til å gi krav om melding ved innførsel og utsetting

Vi støtter dette forslaget. Det er viktig at det følges opp med et enklest mulig system for innmelding. Systemet må gi nøyaktig stedfesting av lokalitetene der arten settes ut. Systemet må også brukes til innmelding av arter det kreves tillatelse for å innføre og/eller sette ut slik at alle opplysninger om innførsel og utsetting av fremmede arter er samlet ett sted. Informasjonen må være åpen og tilgjengelig for forvaltning, forskere og allmennheten.

c) § 30 om forskriftshjemmel til å gi forbud mot utsetting og omsetning av organismer

Vi støtter forslaget om å innføre en hjemmel for å kunne gi forskrift om forbud mot utsetting og omsetning av organismer hvis det anses nødvendig for å unngå uheldige følger for det biologiske mangfoldet.

Det bør vurderes om det er mer presist å tilføye ...**av organismer**... etter **omsetning** i lovteksten bokstav b).

Det bør også vurderes om det skal presiseres at forskriften kan gjøres gjeldende for et nærmere avgrenset geografisk område. Dette fordi mange arter som finnes i en del av landet vil kunne gi uheldige effekter på naturmangfoldet dersom de settes ut i andre deler av landet der de ikke er naturlig forekommende.

I høringsbrevet nevnes syrin, fagerfredløs og hagestemorsblomst som arter som ikke vil bli omfattet av en eventuell forskrift om forbud mot utsetting. Vi er spørrende til hvorfor dette

nevnes konkret i denne sammenheng? Ettersom artene er klassifisert som høyrisikoarter vil vi tilrå at de vurderes sammen med andre høyrisikoarter etter biologisk faglige kriterier før det avgjøres om de skal forbys eller ikke.

d) § 31 om generelt unntak fra kravet om tillatelse ved utsetting av planter i private hager

Vi støtter ikke forslaget om endring av § 31 slik at utsetting av planter i private hager ikke krever tillatelse.

Utplanting i private hager vil ikke på noen måte være noen sikring mot at artene spres i naturen. Dette kan skje ved at frø spres med dyr, vind og vann, ved spredning av plantedeler, ved henlegging av hageavfall i naturen osv. Eksemplene på dette er mange. Det kreves generelt heller ikke tillatelse etter § 29 for innførsel av landlevende planter. Samlet medfører dette at det ikke vil være mulig å hindre utsetting av skadelige arter eller organismer i private hager. Dette gjelder spesielt tilfeller der private tar med seg fremmede plantearter kjøpt i utlandet og setter disse ut i egne hager.

Etter vår mening vil det beste tiltaket for å forenkle private hageeieres vurderinger for å oppfylle aktsomhetsplikten, være at det innføres et krav om at fremmede plantearter må godkjennes for utsetting. Det bør etableres en oversikt over slike godkjente plantearter som er lett tilgjengelig for alle.

e) § 31 om endringer i øvrige unntatte områder, ny bokstav f)

Vi støtter ikke forslaget om ny § 31 f) hva gjelder formuleringen om **grupper av organismer**. Vi forutsetter da at dette er grupper som er definert etter kommersielle (eller andre ikke-biologiske) grupperinger, jfr. vår uttalelse til § 29. Vurdering av hvilke organismer som kan unntas må skje på artsnivå eller lavere.

Med hilsen

Ørnulf Haraldstad (e.f.)
miljøverndirektør

Pål Alfred Larsen
senioringeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Kopi:

- Fylkesmennene (v/elektronisk postmottak)
- Miljødirektoratet, post@miljodir.no
- Linn-Helmich.Pedersen@md.dep.no